

Põhja-Pärnumaa Vallavolikogu määruse

„Mädara luite maastikukaitseala kaitse alla võtmine ja kaitse-eeskiri“ eelnõu

SELETUSKIRI

1. Sissejuhatus

Looduskaitseseaduse (LKS) § 10 lõike 7 p 2 kohaselt on kohaliku omavalitsuse volikogul õigus võtta kaitstav loodusobjekt kohalikul tasandil kaitse alla ja kehtestada ala kaitsekord. LKS § 8 lõike 1 kohaselt on igaühel õigus esitada kaitse alla võtmise algatajale ettepanek loodusobjekti kaitse alla võtmiseks. Ettepaneku võtta Mädara luide kohaliku kaitse alla esitasid vallaelanikud ja looduskaitseeksperdid.

Kaitseala asub Pärnu maakonnas Põhja-Pärnumaa vallas Mädara külas riigimetsamaal.

Volikogu määruse eelnõu ja seletuskirja esimese versiooni koostas ekspert Anneli Palo, tuginedes ekspertgrupi poolt läbi viidud uuringule (A.Palo, E.Oja, R.Nellis). Eelnõu ja seletuskiri on koostatud koostöös Keskkonnameti looduskaitse planeerimise osakonna spetsialistidega – Kirsi Loide ja Nele Saluveer

2. Eelnõu sisu, piirangute ja kaitse alla võtmise põhjendus

2.1. Kaitse alla võtmise eesmärkide vastavus kaitse alla võtmise eeldustele

Kaitseala kaitse-eesmärk on kaitsta ja tutvustada piirkonnas erilist pinnavormi (Mädara luide) ning säilitada luitel ja selle ümber kasvava põlengujärgse loodusmetsa maastikuilme ning luite ja metsade looduslikud, esteetilised ja puhkemajanduslikud väärtused ning funktsioonid.

Vastavalt LKS §-le 7 on kaitseala kaitse alla võtmise eeldused ohustatus, haruldus, tüüpilisus, teaduslik, ajaloolis-kultuuriline või esteetiline väärtus või rahvusvahelisest lepingust tulenev kohustus ning linnu- ja loodusedirektiivi rakendamine. LKS § 4 lg 7 täpsustab, et kohaliku omavalitsuse tasandil võib kaitstavaks loodusobjektiks olla maastik, väärtuslik põllumaa, väärtuslik looduskooslus, maastiku üksikelement, park, haljasala või haljastuse üksikelement, mis ei ole kaitse alla võetud kaitstava looduse üksikobjektina ega paikne kaitsealal. Mädara luite maastikulise kaitseala moodustamise eelduseks on maastiku üksikelemendi ehk luite ohustatus, luitel ja selle ümbruses kasvavate metsade esteetiline ja puhkemajanduslik väärtus ning põlengujärgsete loodusmetsade kui väärtuslike looduskoosluste kaitse.

Väärtuste säilitamist ohustavad erinevad tegevused, eelkõige soov luiteliiva kaevandada, mille tagajärjel luide ja tema maastikuilme häviks, kaoksid praegused puhkemajanduslikud ja esteetilised väärtused ning funktsioonid, samuti põlengujärgsete loodusmetsade maastikuilme, omadused ja väärtused.

Mädara luited ehk Ussipajumäed asuvad Kõrvemaa maastikurajooni lõunaosas, Balti jääpaisjärve rannamoodustiste vööndis. Enamus Põhja-Pärnumaa vallast asub tasandikulise pinnamoe ja soise Balti jääpaisjärve põhjal, mistõttu on kaitse alla võetav Mädara luide valla maastikus oluline positiivne pinnavorm. Luitestiku kõrgeim tipp on juba hävinud Kellissaare liivakarjääri tõttu, sealse tehisveekogu

kaldal asub nüüd RMK Kellissaare puhke- ja lõkkekoht. Osa Mäbara luidetest jääb kõrgepingeliini trassi maa-alale ja on kasutusel krossisõidurajana.

Kaitse alla võetaval Mäbara luitel kulgeb RMK matkatee Oandu-Ikla matkatee V lõik (Kellissaare-Hüpassaare), mida läbitakse nii jalgsi kui jalgratastel, talvel suusatades. Luitemetsas käiakse aktiivselt seenel ja marjul, viiakse läbi orienteerumisvõistlusi ja muid kohalikke rahvaspordiüritusi. Teadusuuringute kohaselt on just luitemetsad inimeste poolt väga kõrgelt hinnatud puhkemetsamaastikud.

Luitel ja selle vahetus läheduses kasvavad väärtuslikud põlengujärgsed metsakooslused, millest osa vastab metsa vääriselupaiga kriteeriumitele ja on kantud vastavasse registrisse või on sinna kandmisel (VEP nr.206378 ja metsaeraldused 15 ning 26 Vändra metskonna kvartalis VD256). Lisaks leidub alal heas ja rahuldavas seisundis Loodusdirektiivi metsaelupaigatüüpi *9010 vanad loodusmetsad. Piiranguvööndi tingimustes on kujunemas heaks tavaks, et RMK edaspidi selliseid väärtuslikke loodusmetsakooslusi ei majanda, lubatud on liikide elutingimuste säilitamiseks vajalikud hooldustööd.

Kaitsealustest liikidest on Mäbara luite kaitsealal teada kaks II kaitsekategooriasse kuuluvat liiki (samblikud männi-soomussamblik (*Carbonicola anthracophila*) ja sõrmjas tardsamblik (*Scytinium teretiusculum*)) ning 14 III kaitsekategooriasse kuuluvat liiki (samblik haava-tardsamblik (*Leptogium saturninum*), samblad harilik valvik (*Leucobryum glaucum*), sulgjas õhik (*Neckera pennata*), Wulfi turbasammal (*Sphagnum wulfianum*), soontaimed karukold (*Lycopodium clavatum*), mets-vareskold (*Diphasiastrum complanatum*), roomav öövilge (*Goodyera repens*), suur käopõll (*Listera ovata*), käokeel (*Platanthera sp.*), linnud hoburästas (*Turdus viscivorus*), händkakk (*Strix uralensis*), laanepüü (*Tetrastes bonasia*), musträhn (*Dryocopus martius*), arvukalt esines kuklasepesi (*Formica sp.*). Lisaks on alal leitud 4 Punasesse nimestikku kantud samblikuliiki: *Hertelidea botryosa*, jahu-hallsamblik (*Hypogymnia farinacea*), mustjas limasamblik (*Collema subnigrescens*) ja põis-soomussamblik (*Xylopsora caradocensis*).

Kuigi ohustatud liikide kaitse on eelkõige riigi ülesandeks, kuuluvad need liigid kaitsealal kasvavate põlengujärgsete väärtuslike metsakoosluste elustiku hulka, väärtuslike loodusmetsakoosluste kaitse on määratud Mäbara luite maastikulise kaitseala kaitse-eesmärgiks, et aidata kaasa LKS §-s 48 sätestatud eesmärkide täitmisele. Haruldased loodusmetsakooslused on ka Mäbara luite maastikulise kaitseala esteetiliste ja puhkemajanduslike väärtuste ning funktsioonide aluseks.

2.2. Loodusobjekti kaitse alla võtmise otstarbekus

Mäbara luite maastikukaitseala võetakse kaitse alla kohalikul tasandil oluliste väärtuste kaitseks ning kõrgete loodusväärtuste tõttu täiendab kaitseala riiklike kaitsealade rohevõrgustikku. Mäbara luidet ja sellel kasvavaid ja seda ümbritsevaid väärtuslikke põlengujärgseid metsakooslusi ohustab kaevandamine, mis on väga tugevalt maastikuilmet ja koosluste väärtusi teisendav majandustegevus ning see vastandub avalikele huvidele. Samuti võib loodusmetsade puhkemajanduslikke, esteetilisi ja looduslikke väärtusi kahjustada metsade lageraiega majandamine. Maastikukaitseala kaitsekord võimaldab reguleerida majandustegevuse liike, mis ohustavad ala maastikuliste, esteetiliste, puhkemajanduslike ja looduslike väärtuste säilimist.

2.3. Kaitstava loodusobjekti tüübi valik

Kuna kaitseala peamiseks kaitse-eesmärgiks on maastikulise objekti ehk liivaluite ja sellel ning ümbruses kasvavate põlengujärgsete loodusmetsakoosluste ning neist moodustunud puhkemajanduslikult-esteetiliselt olulise maastiku kaitse, siis on asjakohane võtta ala kaitse alla kaitsealana. Loodusväärtuste säilitamiseks sobib siin maastikukaitseala piiranguvööndi kaitsekord, kus põlismetsaliigid on kaitstud metsa vääriselupaikades ning Eesti looduse infosüsteemis registreeritud metsaelupaikades, teised loodusväärtused säilivad ka jätkusuutlikult majandatud metsades.

2.4. Kaitstava loodusobjekti välispiirid ja vööndite piirid

Kaitseala piiritlemisel on lähtutud põhimõttest, et kaitsealasse on hõlmatud olulisemad kaitset vajavad loodusväärtused ning ala piirid on looduses selgelt tuvastatavad ja üheselt mõistetavad. Seetõttu on ala piires ka noori metsi, kuid metsade edasine majandamine on lubatud seal, kus pole olemasolevate väärtuslike metsakoosluste kaitseks vaja rakendada eritingimusi. Kaitseala koosneb ühest piiranguvööndist, mistõttu kattub vööndi piir ala välispiiriga. Kaitseala asub riigimaal.

Kaitseala hõlmab riigimaal Vändra metskonna kvartalite 252, 256 ja 257 neid osasid, mis jäävad Paide-Sopi kõrgepingeliinist (Elektriõhuliin 220-330kV) lõunasse, kõrgepingeliini trass (40 m puhvriga õhuliinist) on kaitseala põhjapiiriks. Mujal kulgeb piir mööda nimetatud kvartalite välisservi (kvartalisihid jäävad kaitsealalt välja), kuid kvartali 257 kagunurgas on kaitseala piiriks Kellissaare maaparandussüsteemi kraav (ETAK ID 8286928) (jääb kaitsealalt välja).

2.5. Kaitsekord

2.5.1. Kaitsekorra kavandamine

Kaitsekorra väljatöötamisel on arvestatud kaitsealal esinevate väärtuslike looduskoosluste ning maastiku puhkemajanduslike ja esteetiliste funktsioonide säilitamiseks vajalikke tegevusi. Kaitse-eeskirjaga kehtestatavad piirangud on sätestatud ulatuses, mis tagavad kaitse-eesmärkide saavutamise ning on proportsionaalsed saavutatavale efektile.

Kaitseala kaitse-eeskiri seab kitsendused omandiõigusele (PS § 32). Keskkonda mõjutava tegevuse õigusliku regulatsiooni aluseks on PS §-st 5 tulenev loodusvarade ja loodusressursside kui rahvusliku rikkuse säästva kasutamise põhimõte. Elu- ja looduskeskkonna säästmise ja sellele tekitatud kahju hüvitamise kohustus tuleneb PS §-st 53. Tulenevalt PS §-dest 5, 32 ja 53 ning keskkonnaseadustiku üldosa seaduse ja looduskaitseaduse alusel võib omandiõigust looduskaitsealadel eesmärkidel piirata. Omandiõiguse põhiollemuse säilimiseks peavad seadusest tulenevad piirangud olema proportsionaalsed ehk piirangu eesmärgi saavutamiseks sobivad, vajalikud ja mõõdukad. Kaitse-eeskirjaga piirangute seadmise eesmärgiks on alal leiduvate kohalikul tasandil oluliste loodusväärtuste säilimine. Neid eesmarke saab lugeda legitiimseteks, kuna LKS kohaselt on loodusobjekti kohaliku kaitse alla võtmine lubatud. LKS § 4 lg 7 täpsustab, et kohaliku omavalitsuse tasandil võib kaitstavaks loodusobjektiks olla maastik, väärtuslik looduskooslus, maastiku üksikelement – need eeldused on Mädara luite puhul täidetud. Abinõu on vajalik, kui eesmärki ei ole võimalik saavutada mõne teise isikut vähem koormava abinõuga, mis on vähemalt sama efektiivne. Kaitse-eeskirja regulatsiooni eesmärgi (loodusväärtuste säilimine) täitmiseks ei ole Mädara luite puhul muid vähemalt sama efektiivseid, kuid vähem koormavaid

meetmeid, sest liiva kaevandamine eemaldaks maastikust Mädara luite ja hävitaks kõik Mädara luitega seotud maastikulised ja looduskoosluste väärtused, seeläbi ka vastavad esteetilised ja puhkemajanduslikud väärtused ja võimalused. Kaevandamisalast ettevõtlust ei saa võimaldada juhul, kui see kahjustab ülemääraselt loodust või elukeskkonda. Ettevõtlusvabadus ei anna isikule piiramatut õigust nõuda rahvusliku rikkuse ega riigi vara kasutamist oma ettevõtluse huvides. Omandiõigus ja ettevõtlusvabadus ei ole piiramatud õigused. Kaitse-eeskirjaga alale seatud eesmärk kaalub üles omandiõiguse ja ettevõtlusvabaduse riive, sest tegu on Põhja-Pärnumaa vallaelanike poolt, samuti laiemalt kodanike ja Eestit külastavate matkajate poolt aktiivselt kasutatava puhkealaga, millel on esteetilised, maastikulised ja väärtuslike looduskooslustega seotud funktsioonid ja väärtused.

2.5.1. Lubatud tegevused

Kaitseala kaitse-eeskirja eelnõu kohaselt on piiranguvööndis lubatud majandustegevus, arvestades eelnõus sätestatud erisusi. Kaitsekorras on lubatud tegevusi, mille keelamine ei ole kaitse-eesmärkide saavutamiseks vajalik ja seega proportsionaalne eesmärgi suhtes.

Kaitsealal on lubatud viibida ning korjata marju, seeni ja muid metsa kõrvalsaadusi kogu kaitsealal, sest need tegevused on üheks puhkemetsa ja esteetilise metsamaastiku kaitse eesmärgiks.

Kaitsealal on piiratud rohke osalejate arvuga rahvaürituste korraldamist selleks ettevalmistamata ja kaitseala valitseja nõusolekul tähistamata kohas. Kuni 50 osalejaga üritusi võib ettevalmistamata ja kaitseala valitseja nõusolekul tähistamata kohtades korraldada ilma kaitseala valitseja nõusolekuta, rohkem kui 50 osalejaga rahvaürituste korraldamiseks on vajalik taotleda kaitseala valitseja nõusolekut. Väiksema osalejate arvuga (kuni 50 osalejat) rahvaürituste puhul kaitseala valitseja nõusoleku küsimine tooks kaasa suure halduskoormuse ning oleks võrreldes riiklikul tasandil kaitstavate alade kaitseerühimiga liigselt range.

Kaitsealal on lubatud sõidukiga ja maastikusõidukiga sõitmine järelevalve- ja päästetöödel, kaitseala valitsemise ja kaitse korraldamisega seotud tegevusel, kaitseala valitseja nõusolekul teostataval teadustegevusel ning kaitse-eeskirjaga lubatud töödel, sealhulgas metsatöödel või kõrvalasuva kõrgepingelini hooldustöödeks. Alal puuduvad sõiduteed, mistõttu ei ole reguleeritud liiklemist teel. Jalgratastega sõitmine alal on lubatud radadel (sh metsasihtidel), kuna ka pidev sõitmine rattaga väljaspool teid kahjustab lõpuks pinnast suurel määral ning võib kahjustada kaitsealuste liikide kasvukohti. Keskkonnaseadustiku üldosa seaduse § 33 lg 2 kohaselt on rajad teed, mis pole rajatised. Erandjuhud, mil mootorsõiduki ning maastikusõidukiga tohib alal väljaspool teid sõita, on sätestatud LKS § 30 lg 3 eeskujul ning tulenevalt LKS § 31 lg 2 p-st 10.

Kaitseala valitseja nõusolekul on alal lubatud üle 50 osalejaga rahvaürituse korraldamine selleks ettevalmistamata ja tähistamata kohas, piirang on maastiku kahjustamise vältimiseks. Nõusoleku andmisel saab kaitseala valitseja seada tingimusi ja piiranguid, mis välistavad ürituste korraldamise viisil, mis kahjustaks maastikku.

Lubatud on kaitseala tutvustamiseks ja loodussõbralikuks rekreatsiooniks vajalike rajatiste püstitamine nagu kaitseala tähistus, viidad, infotahvlid, puhkekohad jmt. Muu ehitustegevus on alal keelatud, mis on

põhjendatud, kuna see rikub iseloomulikku maastikuilmet ja võib kahjustada kaitse-eesmärgiks olevaid väärtuslikke looduskooslusi ning luidet kui pinnavormi ning maastikuelementi.

Kaitseala valitsejal on õigus nõuda metsa majandamist viisil, mis säilitab luite ja kogu kaitseala esteetilist ning puhkemajanduslikku maastikuilmet ning kaitse-eesmärgiks olevate metsakoosluste looduslikku tasakaalu, liigilist ja vanuselist mitmekesisust, samuti keelata puidu kokku- ja väljavedu külmumata pinnaselt. Need nõuded on:

1. Metsa vääriselupaiku ei majandata, samuti ei majandata metsi, mis on kantud projekteeritavale metsaelupaikade kaitseala kihile EELIS-s.
2. Kõigil metsa majandamistöodel sh valgustusraiel peetakse kinni linnurahu kuupäevadest.
3. Raiel ja väljaveol ei tohi tekkida rööpaid ega muid ulatuslikke pinnasekahjustusi.
4. Sanitaarraiel säilitatakse kõik põlengujälgedega elusad ja surnud puud, ohtralt habesamblikega kaetud elusad ja kuivanud kuused ning kõik tüükad ja tuuleheite-tekkelised lamapuud, mille tüve diameeter rinnakõrguselt on üle 40cm. Ulatusliku loodusliku häiringu puhul kaasatakse kooskõlastuse andmise ökoloog-ekspert.
5. Ühegi raievõtte käigus, sh valgustusraiel ja hooldusraiel ei tohi kujundada puhtpuistut, praegustest erivanuselistest metsakultuuridest tuleb aja jooksul kujundada kuuse-lehtpuusegametsad või erinevatest lehtpuudest koosnevad kuuse, võimalusel männi osalusega segapuistud. Valgustus- ja hooldusraietel tuleb säilitada looduslik puittaimeliikide mitmekesisus, s.t. ka osa alusmetsapuid nagu pihlakas, vaher, hall lepp, sarapuu, tamm jt., samuti tuleb säilitada kõik puistule looduslikku väärtuslikkust lisavad elemendid (erilise kujuga puud, tuuleluuga puud, jämedad (tüve diameeter rinnakõrguselt on üle 40cm) kuivanud puud ja tüükad, eelmise põlvkonna elusad puud).
6. Pohla kasvukohatüüpi kuuluvates metsades, s.t. luitel ja selle jalamil liivatasandikul kasvavas metsas on valikraie lubatud, kui mets on 130 aastane või vanem, valikraiel ei ole lubatud kaskede ega põlengumärkidega mändide väljaraie ning säilitada tuleb ka erinevas vanuses kuuski, sh eriti ohtralt habesamblikega kaetud vanad isendid olenemata kõrgusest ja jämedusest. Piirangu eesmärgiks on täita kaitse-eesmärgi, milleks on luitel ja selle jalamil kasvavate põlengujärgsete väärtuslike loodusmetsakoosluste kaitse ning nende esteetilise ilme ja puhkeväärtuslikkuse säilitamine. Soovitav on männi ühtlane valikraie, kusjuures tuleb jätta säilikipuid, mida hiljem ühegi raievõtte käigus puistust ei eemaldata, nendeks puudeks on kõik äratuntavate põlengumärkidega männid ning lisaks osa vanimatest või jämedamatest või omapärase võrakujuga mändidest. Palumetsas tuleb peened raiejäätmekoristada, lubatud on kohapealne põletamine vastavalt metsa majandamise eeskirja nõuetele, sest palumets ongi põlengutekkeline puistu. Põletuskohtade valikul tuleb jälgida registrisse kantud kaitstavate liikide leiukohti, et neid metsamajandustöödega mitte hävitada.
7. Ümber luite olevates teistest metsak kasvukohatüüpidest puistutes võib männikutes ja segametsades ühtlase valikraiega või häilraiega alustada seadusjärgsest küpsusvanusest 20 või rohkem aastat hiljem. Ulatusliku loodusliku häiringu puhul kaasatakse kooskõlastuse andmise ökoloog-ekspert.

2.5.2. Keelatud tegevused

Kaitsealal on keelatud maavara kaevandamine. Kaevandamistegevus on kõige olulisem ohutegur, mis ohustab luite säilimist. Maavara kaevandamisega hävitatakse liivaluude kui pinnavorm, sellel olevad metsad ning rikutakse seeläbi maastikuilmet – seega hävitaks kaevandamine kõik kaitsealal kaitstavad väärtused. Samuti võib see mõjutada piirkonna veerežiimi. Seetõttu on kaevandamise keelamine kaitseväärtuste säilitamiseks hädavajalik meede, millest leebema vahendiga ei ole kaitse-eesmärke võimalik saavutada. Arvestades pinnavormi ainulaadsust piirkonnas ning suurt avalikku huvi maastikuilme säilimise vastu, on piirang mõõdukas.

Kaitsealal on keelatud uuuendusraie lageraie või turberaie meetodil ning neile sageli järgnev puhtpuistute istutamine ja kujundamine hooldusraiete käigus. Metsade majandamise piirangud, mis säilitavad ja kujundavad kaitseala kaitse-eesmärkidele vastava maastiku on kirjeldatud punktis 2.5.1.

Kaitsealal on keelatud uue maaparandussüsteemi rajamine ja sellega kaasneva või sellest sõltumatu veekogu rajamine. Veerežiimi muutmine on olulise keskkonnamõjuga tegevus, mis mõjutab kooslusi ja liike valdavalt negatiivselt.

Kaitsealal ei ole lubatud biotsiidi, väetise ja taimekaitsevahendi kasutamine. Piirang on põhjendatud, kuna biotsiidi, väetise ja taimekaitsevahendi kasutamine väljaspool põllumaid kahjustab looduslikku tasakaalu, vähendab koosluste mitmekesisust ja liigilist mitmekesisust.

Kaitsealal on keelatud telkimine ja lõkke tegemine, sest läheduses asub RMK Kellissaare puhkekoht. Samas annab kaitse-eeskiri võimaluse vajadusel puhkekoht kaitseala valitseja nõusolekul rajada.

Tegevused, mis on keelatud, kui selleks ei ole kaitseala valitseja nõusolekut, on määratud ka vastavalt looduskaitseseaduse § 14 lõikele 1: katastriüksuse kõlvikute piiride ja sihtotstarbe muutmine, maakorralduskava koostamine ja maakorraldustoimingute teostamine, detail- ja üldplaneeringu kehtestamine, ehitusteatise kohustusega või ehitusloakohustusliku ehitise ehitamiseks loa andmine, projekteerimistingimuste andmine, ehitusloa andmine ja uue veekogu rajamine, mille pindala on suurem kui viis ruutmeetrit, kui selleks ei ole vaja anda veeluba, ehitusluba ega esitada ehitusteatist.

Kaitse-eeskiri ei reguleeri ujuvvahendiga liiklemist, kalapüüki, roo ja adru varumist, sest need ei kohaldu kaitseala maastikus.

2.5.3. Tegevuse kooskõlastamine

Kaitseala valitseja ei kooskõlasta tegevust, mis kaitse-eeskirja kohaselt vajab kaitseala valitseja nõusolekut, kui see võib kahjustada kaitseala kaitse-eesmärkide saavutamist või kaitseala seisundit. Kui tegevust ei ole kaitseala valitsejaga kooskõlastatud või tegevuses ei ole arvestatud kaitseala valitseja kirjalikult seatud tingimusi, mille täitmisel tegevus ei kahjusta kaitseala kaitse-eesmärgi saavutamist või kaitseala seisundit, ei teki isikul, kelle huvides nimetatud tegevus on, vastavalt haldusmenetluse seadusele õiguspärast ootust sellise tegevuse õiguspärasuse osas.

Tegevuste kooskõlastamisel saab kaitseala valitseja esitada tingimusi, millega välditakse kaitsealadel majandustegevuse kahjustavat mõju. Vastava kaalutusõiguse kaudu on võimalik otsida ning leida lahendusi, kuidas või kus taotletud tegevus kaitseala kaitse-eesmärke ja väärtusi ei kahjusta.

3. Menetluse kirjeldus

Mädara luite maastikulise kaitseala kaitse-eeskirja avalikustamine toimus a. Selles ajavahemikus toimus avalik väljapanekvallamajas ningvalla kodulehel aadressil Avalik arutelu toimus (kus) (millal.....), arutelust võttis osa inimest.

Alljärgnevas tabelis on välja toodud avalikustamise käigus laekunud seisukohad ning nendega arvestamine.

Arvamuse esitaja nimi ja seos eelnõuga	Arvamuse kokkuvõte	Menetleja otsus

4. Määruse jõustumine

Määrus jõustub kümnendal päeval pärast Riigi Teatajas avaldamist.

5. Vaidlustamine

Määruse üldkorraldusele ehk haldusakti tunnustele vastavat osa on võimalik vaidlustada, esitades halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras kaebuse halduskohtusse. Määruses on üldkorralduse regulatsioon suunatud asja (kinnistu) avalik-õigusliku seisundi muutmisele, hõlmates eelkõige asja kasutamist ja käsutamist reguleerivaid sätteid. Seega vastavad määruses üldkorralduse tunnustele sätted, millest tulenevad kinnisasja omanikule või valdajale õigused ja kohustused on konkreetse kinnisasjaga tihedalt seotud ning puudutavad kinnisasja kasutamist või käsutamist. Halduskohtumenetluse seadustiku § 46 lõike 1 kohaselt võib tühistamiskaebuse esitada 30 päeva jooksul kaebajale haldusakti teatavaks tegemisest arvates ja sama paragrahvi lõike 5 kohaselt kaebuse haldusakti õigusvastasuse kindlakstegemiseks kolme aasta jooksul haldusakti andmisest arvates.